

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VIII. De Legatis, ac Vice-Legatis sanctae Sedis ad capp. 23. & 24.
Puteani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

CAPUT VIII.

De Legatis, ac Vice-Legatis sanctæ Sedis ad capp. 23.
& 24. Puteani.

1. Romanus Pontifex omnium Christi fidelium Pastor est, ac simul multarum Provinciarum Princeps temporalis. Itaque duplicis generis Legatos mittere potest, scilicet pro negotiis Politicis, ac pro spiritualibus. Equidem qui ab eo tanquam Principe temporali mittuntur Legati, omnibus à jure Gentium, vel à consuetudine inter alios Principes Christianos inductis Legibus obnoxii sunt, nisi quod in Papa non ita præscinditur Principis temporalis ratio à supremi Ecclesiæ Pastoris Dignitate, quin ejus Legatis, quæcumque negotia gerant, specialis reverentia debeat, præsertim cum Princeps non sit, nisi quia successor B. Petri, cuius Patrimonium vocatur, quod habet dominium temporale Romana Ecclesia.

2. Si autem spiritualibus tantum, & Ecclesiasticis rebus tractandis, Legati deputentur, Legationis suæ litteras tenentur exhibere. Hoc enim tam canonico, quam civili jure cautum est cap. *Cum in jure peritus de offic. deleg. & lege unica cod. de mandatis Principum*. Sed eorum facultates, aut jurisdictionem restringere, aut etiam examinare, ad potestatem sæcularem non pertinet. In hujusmodi enim rebus Principes Papæ subsunt, nec sine ordinis à Christo constituti confusione ejus mandata suæ, vel Judicum suorum, censuræ subicere possunt.

3. Equidem si Regi justa esset timendi causa, ne quod ex Legatione detrimentum in legitimis suis juribus pateretur, non illi vitio verteretur, quod illud modo congruo præcaveret. Ita refert Henricus Spondanus ad annum 1625. num. 5. & Puteanus cap. 23. num. 82. Cardinalis Francisci Barberini facultates, non nisi cum hac conditione admittas fuisse, quod intra sex septimanas Breve Pontificium obtineret, quo titulus Regis Navarræ per incogitantiam omissus diceretur, non autem ut inde aliquod præjudicium Regi Franciæ

652 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
in jus Regni Navarrae fieret. Sed obtentu conservandorum
Regis aut Regni jurium, omnia Papæ mandata circa res spi-
rituales, & Ecclesiasticas, Judicium sæcularium arbitrio per-
mittere, justitiæ, antiquorum Gallorum religioni, & Ec-
clesiæ Romanæ autoritati repugnat. Itaque omnia illa exem-
pla, quæ à Puteano cap. 23. & 24. afferuntur, eâ tantum
ratione justa esse possunt, si Regibus Franciæ, aut eorum
Curiis propositum fuit vera jura Regia tueri, non autem po-
testatis Pontificiæ exercitio impedimentum præstare.

4. Id agnoverunt Reges Franciæ, etiam Philippus IV. tem-
pore dissidii cum Bonifacio VIII. ut probat unus ex articulis
missis à Bonifacio ad Philippum per Cardinalem Sanctorum
Marcellini & Petri, cum responsione Regis. Est enim arti-
culus ille hujusmodi, à Puteano relatus cap. 23. num. 2. *Item
ad denuntiandum, & declarandum eidem, quod Romanus Pontifex Legatos
de Latere, ac Nuncios libere mittere potest ad quavis Imperia, Regna, vel
loca prout vult, absque petitione cujuslibet, vel consensu, usu, vel consuetu-
dine contrariis non obstantibus.* Non poterat jus sanctæ Sedis clarius
& apertius explicari. Quid igitur ad hæc respondit Rex Phi-
lippus, quem vel Ecclesiæ cum suorum jurium dispendio, vel
personæ ipsius Pontificis, jam sibi odiosæ, impensius favisse
nemo suspicabitur. *Respondet Rex, quod non impedivit, nec impedire
intendit, Legatos, Nuncios, vel alias quascumque personas, quod minus libere
ingredi valeant Regnum suum, nisi sibi & Regno sint legitima ratione suspecti,
vel alias habeat justam causam.*

5. Quæ prædictus Puteanus sub numeris sequentibus ex-
scripsit, schismate, quod, uti jam sæpè notavimus, maxi-
mam disciplinæ Canoniciæ confusionem invexit, posteriora
sunt; & quid factum fuerit, non quid fieri debuerit, ple-
rumque ostendunt. Numero autem primo proponit exempla
epistolæ fidei publicæ, seu salvi conductûs, à Carolo Majoro-
domus dati Bonifacio Episcopo missis S. Petri in Franciam ve-
nienti; sed quod Legati sanctæ Sedis protegantur, & defen-
dantur, ad officium Principum spectat; qui eos in suæ Le-
gationis exercitio juvare debent, impedire nequaquam sine
injuria possunt. Citat præterea Glabrum Rodolphum, cujus
testimonium alibi expendemus: & epistolam Concilii Afri-
cani ad Papam Cælestinum, de qua modò pauca dicenda sunt.
6. Ad-

6. Adverte hic, quod in pluribus aliis locis licet observare, quomodo erga sanctam Sedem sit affectus Puteanus. Prætermisissis enim exemplis, in quibus moderatio, & justitia magis elucet, ea tantum seligit, in quibus vel animi commotione, vel ignorantia, vel aliqua aliâ causâ est aliquid actum adversus summos Pontifices, etiamsi ad propositum non faciant. Miserat Papa Zosimus paulò ante mortem Legatos in Africam occasione appellationis, quam Apiarius Presbyter à sententia Episcoporum Africanorum ad sanctam Sedem emiserat, itaque à Conciliis Africanis recepti fuerant. Sed quia eorum facultas, seu jus sanctæ Sedis ad mittendos in Provincias Legatos pro judicio interpositarum ad se appellationum, Canonibus Concilii Sardicenis, sub nomine Nicæni, à Zosimo confirmatum fuerat: & Episcopi Africani, quibus ignoti erant Canones veri Concilii Sardicenis, quiq; inter Nicænos non legebant eos, qui sibi allegabantur, scripserunt ad Bonifacium Zosimi, interea defuncti, successorem, rogantes ut ab Ecclesiis Orientalibus exemplaria Concilii Nicæni sibi mittenda curaret, & spondentes se interim servaturos, quæ in Commonitorio Legatorum continebantur. Apiarius, petita veniâ communioni restitutus, in nova crimina relapsus est, propter quæ rursus ab Episcopis Africanis est excommunicatus, sed à Cælestino Bonifacii successore in communionem receptus est; missusq; Faustinus Legatus in Africam, ut ejus causâ maturè discussâ definitivum ferretur judicium. Apiarius crimina sua in Concilio confessus, justè se excommunicatum fuisse demonstravit.

7. Episcopi Africani indignati, quod scelerati criminum poenas evaderent, aut saltem diu effugerent, atque adeò justorum judiciorum vim eluderent, rescripserunt Cælestino epistolam illam, quam innuit Puteanus, quamq; hæretici, & alii, qui sanctæ Sedis auctoritatem impatienter ferunt, tam frequenter, tamq; importunè obtrudere solent. Eam sanctæ Sedis juribus minimè adversari aliqui arbitrantur, nec in ea appellationes ad sanctam Sedem, vel Legationes in Provincias ad judicandas illas appellationes improbari, sed modum duntaxat; idq; significare videntur hæc Concilii Africani verba, seu adverbia; *Facilius, festinato, precipitanter, preproperè, indebitè*.

654 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
eē. Sic enim scribit; Prefato itaque debita salutationis officio impendio
deprecamur, ut dinceps ad vestras aures hinc venientes non FACILIVS ad-
mittatis, nec à nobis excommunicatos in communionem ultra velitis accipere:
quia hoc etiam Nicano Concilio definitum facile advertet Venerabilitas tua,
Nam etsi de inferioribus Clericis, vel Laicis videtur ibi praecaveri, quando ma-
gis hoc de Episcopis voluit observari, ne in sua Provincia à communionem sus-
pensi, à tua Sanctitate vel FESTINATO, vel PRÆPROPERE, vel IN-
DEBITE videantur communioni restitui. Cælestinus autem ideò in an-
tecessum Apiarium absolverat, quia cum ad se provocasse cre-
diderat, ut notat idem Concilium; Quem tua Sanctitas credens ap-
pellasse, (quod probare non potuit) communioni reddiderat: quæ verba
jus appellationum recipiendarum summo Pontifici competere
innuunt.

8. Equidem tam frequenter Romani Pontifices hæretico-
rum, atque improborum technis decepti, recta Episcoporum
judicia suspendebant, ut iusta videretur Africanorum quære-
la, si eo tantum spectabat, ut major adhiberetur ad vitan-
das ejusmodi fraudes cautela. Non enim solus restitutionem
suam suffuratus fuerat Apiarius, sed paulò antè Pelagius, &
Cælestius Zosimo Catholicos se fingentes, ab eo ut Catholici
habiti fuerant.

9. Si autem, ut aliqui ex illius epistolæ contextu colli-
gunt, etiam appellationes ipsas ad sanctam Sedem, atque adeò
Legationes ad illas judicandas rejiciebant Episcopi Africani;
ea erat causa, quia, ut supra diximus, Canones veri Conci-
lii Sardicensis ignorabant, & disciplinam in illis constitutam
in Canonibus Nicænis, sub quorum nomine, quia nimirum
Nicæni cæteros præibant, secundum usum jam inductum, ci-
tabantur, non reperiebant. Sed ubi tenebræ illæ dissipatæ
sunt; & appellationes ad sanctam Sedem, & ejus Legatio-
nes in Africa, sicut in aliis Provinciis Christianis, liberè ad-
missæ sunt, quod pluribus exemplis comprobari possent. Vi-
deri potest S. Leo epist. 87. non longè post id tempus scripta,
& S. Gregorius, qui lib. 2. epistola 33. ad Columbum Episco-
pum Numidiæ scribit in hunc modum; *Fraternitatem tuam scripta
presentibus duximus adhortandam, ut veniente ad te Hilario Chartulario nostro,
adunato Episcoporum universali Concilio, habito præ oculis terrore venturi Ju-
dicis, causa eadem (scilicet Maximiani Episcopi, qui præmo*
cor-

corruptus Donatistarum Episcopum fieri permiserat) *subtili, ac solerti debeat indagazione perquiri.*

10. Sed & antè tempus scriptæ epistolæ supradictæ auctoritatem suam in Episcopos Africanos Romanus Pontifex exercuerat, teste S. Augustino, qui unus fuit ex Patribus epistolæ prædictæ Autoribus. Is enim paulò antè sancti Cælestini iudicio se submiserat, ut patet ex ejus epistola 262. in qua alia refert exercitiæ Pontificiæ jurisdictionis exempla. *Existat, inquit, exemplo ipsâ Sede Apostolica judicante. vel aliorum judicata firmante, quosdam pro culpa quibusdam nec Episcopali spoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos. Quæ ut à nostris temporibus remotissima non requirant, recentia memorabo. Clamet præfatus Provincia Casariensis Episcopus, &c.*

11. Denique quorum hanc epistolam citat Puteanus, cùm in ea nulla Principum, pro quibus tamen ipse in hoc capite certat, fiat mentio? Satis nimirum illi est, ut auctoritatem sanctæ Sedis deprimat: nam facillè postea Episcopi, quibus favere adversus summos Pontifices videtur, Regum potestati subjiciuntur.

12. Illustrissimus Petrus de Marca lib. 6. de concord Sacerd. & Imp. cap. 19. num. 7. & seqq. affert exempla, primò Vigili Papæ scribentis ad Auxanium Episcopum Arelatensem, *se pro ejus pietatis affectu, & pro gloriosissimi Regis Childeberti Christiana devotione mandatis suas ei vices conferre: & ad Aurelianum Auxani successorem, se eandem administrationem committere, Childeberti Francorum Regis Christianâ, & Deo placitâ in perhibendo ei testimonio voluntate accedente.* Secundò Pelagii primi ad Childebertum scribentis *se secundum petitionem ejus Legatum constituisse, seu Vicarium Sapaudum Arelatensem.* Tertio S. Gregorii à Regina Brunehilde mittendi in Galliam Legati licentiam postulantis. Ex quibus infert necessarium esse Regum consensum, ut Legati facultatibus suis utantur in Gallia. Verum ex his exemplis aliud quidquam inferri non potest, quàm postulatam aliquando illum consensum, ut res ex ambarum potestatum concordia feliciter gererentur, & Principes libentius opem suam præstarent Legatis, si quando eâ indigerent; aliquando ipsosmet Principes intercessores adhibitos ab Episcopis ad obtinendam Legationem; non autem necessarium omnino esse prædictum consensum.

13. Si

13. Si ad spiritualia tantum negotia destinantur Legati, eos Principum consensu non egere, nisi ut eorum ope, quæ sibi sunt injuncta facilius exequantur, per se patet, & probari potest pluribus exemplis Legatorum à summis Pontificibus, non petita ullâ Principum licentiâ, missorum. Ita missus est Petrus Damiani ab Alexandro II. circa an. 1062. ut constat ex hujus Pontificis epistola 21. apud Philippum Labbeum tom. 9. Concil. in qua nulla fit Regis mentio. Ita Callistus II. Cardinalem quemdam misit, eumque Ludovico VI. commendavit his verbis, quæ significant Principum quidem esse, Legatos juvare, non autem circa eorum Legationem aliquam jurisdictionem exercere. *Sanè Charissimum filium nostrum sanctæ Sedis nostræ Presbyterum Cardinalem nobilitati tuæ attentius commendamus. Nos enim à latere nostro eum secundum antiquam Sedis Apostolicæ consuetudinem ad terram potestatis tuæ pro corrigendo & confirmando, quæ corrigenda, & confirmanda fuerint, delegamus. Rogamus igitur Excellentiam tuam, & in Domino commoneamus, ut eum tanquam Vicarium nostrum reverenter suscipias, honestè habeas, & ita ei facultatis tuæ consilium, & auxilium præbeas, quatenus sibi injunctum possit Ministerium adimplere. Callist. II. epist. 23. Nec afferri potest exemplum aliquod magno schismate antiquius, vel certum aliud argumentum, quo prædicti consensus necessitas ostendatur.*

14. Imò Principes, sicut & cæteros, Legatis Apostolicis obtemperare debere in rebus spiritualibus, & Ecclesiasticis ratio suadet, & confirmant exempla. Gregorius VII. epist. 5. append. 2. apud prædictum Labbeum tom. 10. scribit non solum Omnibus Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, sed etiam Regibus, Principibus, Clericis quoque, ac Laicis in Narbonensi Gallia, Guasconia, Hispaniæ Regione; & tamen indiscriminatim ab omnibus recipi jubet Amatam Oloronensem Episcopum S. R. E. Legatum; *Quem, inquit, sicut nostram, in d. B. Petri præsentiam vos suscipere, Apostolica autoritate jubemus.*

15. Gregorii forsitan ingenio tribueretur ea formula, quæ autoritatem maximam significat. Sed alii Pontifices ante ipsum, licet animi minùs generosi, aliam etiam vivaciorem usurparant. Joannes VIII. mitis adedò indolis, ut ignaviæ ab aliquibus accusaretur, licet ageretur de Dominio Principum Francorum, Legatos misit, & eorum Legationem hæc clausulâ

fulâ corroboravit epist. 3. apud Sirm. tom. 3. quæ est ad Episcopos in Regno Ludovici Regis Baiariæ constitutos. Nam cum quicumque sit gradus, ordinis, sublimitatis, sive professionis, qui cum presentibus Legatis nostris, Joanne Siculensi, itemque Joanne Tuscanensi, venerabilibus Episcopis, quos vice nostrâ illas in partes ad examinanda simulq; definienda Cæmnicæ sive legaliter, quæ hoc anno inter utrosque emerere negotia, convenire in loco ab eis designato, eisq; satisfacere humiliter detrectaverit, autoritate Dei Omnipotentis, sanctorumque Apostolorum Petri & Pauli, nostraq; mediocritatis, veniam sibi deinceps denegari, nec amodo communionis nostræ, ut verbis sanctissimi Prædecessoris nostri utamur, futurum esse consortem, quisquis esse voluerit disciplina. Hanc ultimam clausulam repetit epist. 4. quæ est ad Comites in eodem Regno constitutos.

16. Ultimis quidem temporibus inductus est usus, ut non solum de assensu Regum Christianissimorum Legati suis facultatibus utantur; sed etiam ut illæ facultates verificentur, imò aliquando modificatæ sunt. Sed ipsa rei novitas cum usum à Libertatibus Gallicanis, quæ antiquitate nituntur, excludit. Nam ut ait prædictus de Marca dicto libro 6. cap. 31. num. 8. prima omnium modificatio singillatim facta continetur in litteris Francisci I. pro Legatione Cardinalis Carnosini anno 1514. quod tempus causam indicat, nimirum gravissima dissidia, quæ paulò antea intercesserant inter Ludovicum XII. Francorum Regem, & Julium II. Romanum Pontificem, quæque inter eorum successores nondum plenè composita fuerant, ut non mirum sit, si eâ diligentia voluerit Rex præcavere, ne quid in Regno suo contra se Legati Apostolici molirentur. Verum ex hujusmodi casibus prorsus extraordinariis regulam generalem conficere, contra omnes juris, & rationis leges est.